අධ්‍යාපන සංකල්පය පිළිබඳ බෞද්ධ ප්‍රවේශයක්

- සහකාර කථිකාචාර්ය අම්පේ විමලධම්ම හිමි

ප්‍රවේශය

පුද්ගල ජීවිතයේ අධ්‍යාපනය සම්බන්ධ නොවන තැනක් දැකිය නොහැකිය. එසේම භෞතික ලෝකය තුළ ද අධ්‍යාපනය හා සම්බන්ධ නොවන තැනක් දැකිය නොහැකිය. අධ්‍යාපනය සර්ව ව්‍යාපී සංකල්පයකි. සර්වතෝභද්‍ර සංකල්පයකි. අධ්‍යාපනය මිනිසා පරිපූර්ණත්වයට පත් කරන්නකි. උසස් බවට පත්කරන්නකි. මිනිසා උපතින් සර්ව සම්පූර්ණ නොවේ. සර්ව සම්පූර්ණ නොවන පුද්ගලයා ඔහුගේ ශක්‍යතාවන්ට අනුව උපරිම තලයකට ගෙන ඒම අධ්‍යාපනයෙන් සිදුවේ. බටහිර අධ්‍යාපනයෙහි යාවජීව අධ්‍යාපන සංකල්පයක් ඉදිරිපත් වන අතර බෞද්ධ අධ්‍යපනයෙහි යාව නිබ්බාන සංකල්පයක් ඉදිරිපත් වේ. දිවි ඇති තෙක් අධ්‍යාපනය ලැබීම යාවජීව අධ්‍යාපන සංකල්පයයි. යාව නිබ්බාන සංකල්පයෙහි නිර්වානය හෙවත් සමස්ත පරිපූර්ණත්වයට පත්වන තුරු අධ්‍යාපනික කාර්යයෙහි නිරත වීම අදහස් කෙරෙයි. යාව නිබ්බාන අධ්‍යාපනික සංකල්පය මනස මූලික වූවකි.[1] එම පරිපූර්ණත්වයට පත්වීම තමා විසින් ම සිදුකළ යුත්තකි.[2] බුදුසමයේ අධ්‍යාපනික සංවර්ධනයෙන් ප්‍රධාන ලෙස අපේක්ෂා කරන්නේ පුද්ගල සංවර්ධනයයි. එනම් ආධ්‍යාත්ම සංවර්ධනයයි. භෞතික සංවර්ධනය පමණක් නොවේ. එහෙත් පුද්ගල සංවර්ධනය භෞතික සංවර්ධනය සඳහා උපකාරී වේ. පුද්ගල සංවර්ධනයෙන් විනිර්මුක්ත වූ භෞතික සංවර්ධනය බුදුසමයෙහි දක්නට නැත.

භෞතික සංවර්ධනය ද පුද්ගල සංවර්ධනය හෙවත් අධ්‍යාත්ම සංවර්ධනයට උපස්ථම්භ විය යුතුය. මිනිසා ජීවත් වන්නේ භෞතික සංවර්ධනය සඳහා නොවේ. පුද්ගල සංවර්ධනය යනු සමස්ත ජීවි අජීවී පද්ධතියේ ම සංවර්ධනය හා සංරක්ෂණයයි. "බෞද්ධ ඇගයුම් පද්ධතිය අනුව මිනිසාගේ චරිත සංවර්ධනය හා ගුණධර්ම වැඩීම යහපත් හා ස්ථාවර සංවර්ධනයට දොර විවර කරන යතුරක් බඳුය. මෙම දියුණුව මිනිසාට පෞද්ගලිකව මෙන්ම බාහිර සමාජයට ද ඉතා හිතෛෂී වූවකි.[3]

බෞද්ධ අධ්‍යාපනයෙහි අධ්‍යාපනික අරමුණු

බුදුදහමට අනුව පුද්ගල සංවර්ධනය අදියර තුනක් යටතේ සිදුවන බව දැකිය හැකිය. එනම්

1. සීලය
2. සමාධිය
3. ප්‍රඥාව[4]

බුදුසමයෙහි ඉදිරිපත් වන අධ්‍යාපන සංකල්පය සර්ව සාධාරණය. එය ජාතිය, ආගම, කුලය හෝ දේශය ආදී ලාමක සාධක මත වෙනස් නොවේ. අපේක්ෂිත අරමුණු ද ඉහත සාධක මත වෙනස් නොවේ.

බුදුසමයෙහි පුද්ගල චරිත සංවර්ධනය ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධන කාර්යයේ මූලික දෙරටුවයි. සිගාලෝවාද සූත්‍රයෙහි දක්ෂිණ දිශාව ගුරු ශිෂ්‍ය සම්බන්ධය අර්ථවත් කරයි. එහි ගුරුවරයාගෙන් ඉටුවිය යුතු යුතුකම්හි පළමුව දක්වෙන්නේ ගුරවරයා විසින් ශිෂ්‍යයා මැනවින් හික්මවිය යුතු බවයි. එය සීලයයි. සීලය යනු සංවරයයි. එනම් කය සහ වචනයේ සංවරයයි. කායික සංවර බව මානසික සංවරයේ පදනමයි. කායික සංවරයක් නොමැති විට මානසිකව ද සංවරවීමට නොහැක. අධ්‍යාපනික කාර්යයේදී ශිෂ්‍යයාගේ හික්මීමෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ එයයි. ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සාර්ථක වීමට ගුරු ශිෂ්‍ය අන්තර් සම්බන්ධතාව ඉහළ මට්ටමක

තිබිය යුතුය. ඒ සඳහා හික්මීම අවශ්‍ය වේ. ඒ මත ඇතිවන්නේ මානසික සංවරයයි. බුදුසමය තුළ සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව ලෙස හැඳින්වෙන්නේ එයයි. යහපත් වචන නොමැති තැන විවිධ ගැටලු ඇතිවේ. බොහෝ ගැටලු සඳහා මූලාරම්භය වන්නේ ද එයයි. මනා සන්නිවේදනයක් මගින් නිවැරදි අදහස් සිසුන් තුළ ස්ථාපිත වීම සඳහා යහපත් වචන අවශ්‍ය වේ.[5] ඉහත සාධකය නිසා ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ අභිප්‍රේරණයක් ගුරු සිසු දෙපාර්ශවය තුළ ම ඇති වේ. පන්තිකාමර කළමණාකරණයේ දි ප්‍රසන්න හැඟීම් ජනිත වීම සාර්ථක ඉගෙනුමක ලක්ෂණයයි. එය සම්මා වාචා මගින් මනාව ඉටුකරගත හැකිය.

එහි දෙවැන්න සම්මා කම්මන්ත වේ. එනම් යහපත් ක්‍රියාවය. ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියට අදළ යහපත් ක්‍රියා නම් සියලු සිසුන් කෙරෙහි මෛත්‍රී සහගත වීමයි. එහිදී පෞද්ගලික හිතවත්කම් මත සිසුන් කෙරෙහි හිතවත් වීම හෝ ඔවුන්ගෙන් දුරස්වීම සිදු නොවිය යුතුය. ගුරුවරයා සියලු සිසුන්ට සමානව සැලකිය යුතුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ රාහුල කුමරු කෙරෙහිත් දේවදත්ත තෙරුන් කෙරෙහිත් එක සිත පැතිරවීම උදහරණය.[6] ඊළග අංගය සදචාර සම්පන්න ජීවිතයයි. සදාචාරය නම් චරිතවත් බවයි. එය අධ්‍යාපනයෙන් සකස් විය යුතුය. ඒ සඳහා අවශ්‍ය පරිදි නීති රීති පැණවීම කළ යුතුය. සොරකම් කිරීම් ආදියෙන් වැළැක්වීම ද මීට අදළය. එනම් අන් අය සමග විශ්වාසයෙන් කටයුතු කළ හැකි පුද්ගලයකු බවට පත්වීමයි. එවැනි ආත්ම දමනයක් ඇති කිරීම අධ්‍යපනයෙන් සිදුවිය යුතුය. සම්මා ආජීවයෙන් අවංකව ඉගෙන ගැනීම සඳහා උපරිම උත්සාහ දැරිම අර්ථවත් වේ. වර්තමානයේ උගතුන් පවා බුද්ධියෙන් ප්‍රයෝජන ගන්නේ එයින් සීමිත ප්‍රමාණයකින් බව පර්යේෂණ වලින් තහවුරු කර ඇත.[7] සීලය ආර්යය ධනයකි.[8] ඒ අනුව සීලය ආර්ය ප්‍රතිපදවේ පරිපූර්ණත්වයට පත්වීම සඳහා අවශ්‍ය වේ. අධ්‍යාපනයේදී ද සංවරකම හෙවත් සීලය මත පිහිටා අධ්‍යාපනය ලැබීම ඉතා වැදගත් බව මින් ගම්‍ය වේ. සසර දුක් සිඳබිඳ

දැමීමෙන් නිවන් නැමති අභය පුරයට පැමිණෙන සප්ත විශුද්ධිය නැමති හිණිමගෙහි මුල්ම පියවර ශීල විශුද්ධියයි.[9]

සීලය පුද්ගල පෞරුෂ සංවර්ධනය සඳහා ද හේතු වේ. පිරිසක් ඉදිරියට අභීතව එළඹීම සඳහා සීලය ඉවහල් වෙයි. අධ්‍යාපනික කටයුත්තේ දී මනා චරිතවත් පෞරුෂයක් ගොඩනැංවීම බුදුසමය අපේක්ෂා කරන්නේ මේ නිසාය. එය මානසික බිඳවැටීමකින් තොරව කටයුතු කිරීමට උපකාරීවේ. අධ්‍යාපනය පෞරුෂ සංවර්ධනයට හේතු වේ. එහිදී මූල සාධකය වන්නේ චරිතවත් බව හෙවත් සීලය බව තහවුරු වේ.

"………. ආවුසො දුස්සීලෝ සීලවිපත්තෝ
යඤ්ඤදේව පරිසං උපසංඛමති. යදි ඛත්තියපරිසං
යදි බ්‍රහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමනපරිසං
අවිසාරදෝ උපසංඛමති මඞකුභූතො"[10]

ඇවැත්නි, ශීල විපත්තියට පැමිණි දුසිල් තෙමේ කැත් පිරිසක් හෝ බමුණු පිරිසක් හෝ ගැහැවි පිරිසක් හෝ මහණ පිරිසක් හෝ යම් යම් පිරිසක කරා එළඹෙන්නේ නම් අභීත නොව තෙද නැතිව එළඹෙයි. අධ්‍යාපනයෙන් සමාජමය ජීවිතය සකස් කිරීම සිදුවෙයි. චරිත සංවර්ධනයකින් තොර මනා සමාජ ජීවිතයක් හිමි නොවන බව මින් පැහැදිලිය. ඒ අනුව අධ්‍යාපනය ශීලයේ පදනම සේ සලකා එය ලබාදීම වඩාත් යෝග්‍ය වේ. වැරදි චර්යාවන් නිසා චරිතවත් බව පිරිහෙයි. එසේ වන්නේ අගතිගාමී වීම නිසාය. බුදුසමය එම නිසා සතර අගතියෙන් තොරවිය යුතු බව දක්වයි.

"කථමේහි චතුහි ඨානේහි පාපකම්මං කරෝති?
ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තෝ පාපකම්මං කරෝති,
දෙසාගතිං ගච්ඡන්තෝ පාපකම්මං කරෝති,
මොහාගතිං ගච්ඡන්තො පාපකම්මං කරෝති,
භයාගතිං ගච්ඡන්තෝ පාපකම්මං කරෝති"[11]

මානසික සංවරය සමාධියයි. එනම් චිත්ත ඒකාග්‍රතාවයි. මානසික ඒකාග්‍රතාව උසස් ධාරණ ශක්තියක් ඇතිකර ගැනීම

සඳහා හේතු වේ. සිත විවිධ අරමුණු කරා යාම වළකාලයි. එවිට විෂම ලෝකයක විෂම අරමුණුවලින් තොරව සිටීමට හැකිවේ. එය අපිරිසිදු මඩෙහි සුවඳවත් නෙළුමක් විකසිත වීමකි.[12] අධ්‍යාපනික කාර්යය මුළුමනින්ම බැඳී පවතින්නේ චිත්ත ඒකාග්‍රතාව මත වේ. වර්තමාන අධ්‍යාපනයේදී බුද්ධි කළම්බනය නමින් සිදුකරන්නේ ද මානසික ඒකාග්‍රතාව ඇතිකරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය පසුබිම සකස් කරගැනීමයි. වත්මන් අධ්‍යාපනයේ පාඩමට සූදනම් මනසක් සකස් කිරීම ලෙස සඳහන් වන්නේ එයයි. බුදුසමයේ එම ලක්ෂණය සිසුවා තුළ චරිතායනය කළ යුතු බව පිළිගනියි.

ප්‍රඥාව යනු යහපත් දැක්ම හා යහපත් සංකල්පනාවන්ය. යහපත් දැක්මක් නිවැරදි අධ්‍යාපනයක් සඳහා අවශ්‍ය වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ කාලාම සූත්‍රයේ දී හා මහා පරිනිබ්බාන සූත්‍රයේදී පැහැදිලි කරන ලද්දේ යහපත් දැක්මක් ඇතිකරගත යුතු ආකාරයයි. ප්‍රඥාව අවස්ථා තුනකි. චින්තාමය ප්‍රඥාව, ශ්‍රැතමය ප්‍රඥාව හා භාවනාමය ප්‍රඥාවයි.[13] චින්තාමය ප්‍රඥාව යනු සිතාබැලීම තුළින් ඇතිකරගනු ලබන ප්‍රඥාවයි. එනම් තම මනස ක්‍රියාත්මක කිරීමකි. අධ්‍යාපනයේදී විවෘත මනසක් තිබීම වැදගත්ය. සුතමය ප්‍රඥාව යනු උපදෙස් ලබාගැනීමෙන් ඇතිකරගනු ලබන ප්‍රඥාවයි. එනම් ගුරුවරුන් හෝ වැඩිහිටියන් ආදී ඇසුරේ ලබන අධ්‍යාපනයයි. භාවනාමය ප්‍රඥාව යන සිත වැඩීමෙන් ඇතිකර ගනු ලබන ප්‍රඥාවයි. මෙයින් ප්‍රායෝගික හැකියා වර්ධනය ආපේක්ෂා කරයි. ඉහත අවස්ථා තුනම අධ්‍යාපන කාර්යයේදී මනාව භාවිත විය යුතුය. එය පරිපූර්ණ අධ්‍යාපනයක් සඳහා අතිශයින්ම ඉවහල් වේ. ප්‍රඥාව නම් අවිද්‍යාව සිඳ දැමීමයි. යහපත් සංකල්පනාවන්ගෙන් අදහස් කරන්නේ සිත නිවනට යොමු කිරීමයි. එය බෞද්ධ අධ්‍යාපනයේ උපරිම අවස්ථාවට ළඟාවීමයි. එනම් අධ්‍යාපනික ලෙස අවසාන පරමාර්ථ වෙත ළඟා වීමයි. වත්මන් අධ්‍යාපනයේ පරමාර්ථය වන්නේ යහපත් පුරවැසියෙකු බිහි කිරීමයි. යමෙකු උපරිම යහපත් බවට පත්කිරීම අධ්‍යාපනයයි. අංගුලිමාල දමනය, ආලවක දමනය ආදිය තුළින් ගම්‍ය වන්නේ එයයි. දැනුම ලබාදීම

බුදුසමයේ අධ්‍යාපනය ලෙස නොසලකයි. බුදුසමයේ අධ්‍යාපනය යනු ලබන දැනුම අනුව එදිනෙදා කටයුතු කිරීමයි.[14] එනම් චරිතායන අධ්‍යාපනයයි. "සදාචාර අගයන් හා තීරණ ගැනීම පිළිබඳව ඉගැන්වීම හා ප්‍රායෝගික අභ්‍යාස මගින් සිසුන් තුළ යහපත් චරිතයක් ගොඩ නැංවීමේ උත්සාහය චරිතායන අධ්‍යාපනය වේ.[15]

බුදුසමයට අනුව ධර්මය ද අධ්‍යාපනික අවසාන පරමාර්ථ කරා පුද්ගලයා රැගෙන යන උපකරණයක් පමණකි. එ අනුව එය භාවිත කර තම කුසලතාවන් මනාව සම්පූර්ණ කරගත යුතුය. එසේ පූරණය කරගත් කුසලතා හෝ හැකියා තමා තුළ ඉතිරි වේ. එය පුද්ගලයාට යහපත පිණිස පවතී.

"කුල්ලූපමං වෝ භික්ඛවේ ධම්මං දෙසිස්සාමි.
නිත්ථරණත්ථාය, නො ගහණත්ථාය",[16]

වර්තමාන අධ්‍යාපනයෙන් ද බලාපොරොත්තු වන්නේ නිපුනතා සංවර්ධනයයි. බුදුසමය තුළ හැමකල්හිම පැවැතියේ පුද්ගල නිපුනතා සංවර්ධනයයි. එය දශ පාරමිතා මගින් මනාව පැහැදිලි වේ. බුදුසමයේ සියලු ඉගැන්වීම් භාවිතය සඳහාය (භාවිතාය බහුලීකතාය). මනාව පිහිටුවන ලද සිතින් සිතන දේ ද කරන දේ ද තමාට හිතසුව පිණිස පවතී. එවැනි හිතෛෂී බවක් වෙන කවරෙකුටවත් දක්විය නොහැකිය. එනම් අධ්‍යාපනික කාර්යයේදී තමාගේ ශක්‍යතාව කෙරෙහි මනා විශ්වාසයෙන් කටයුතු කිරීම ඉතා වැදගත්ය.

න තං මාතා පිතා කයිරා - අඤ්ඤෙ වාපි ච ඤාතකා
සම්මාපණිහිතං චිත්තං - සෙය්‍යසෝ නං තතෝ කරේ[17]

පුද්ගලයාගේ සිත ළදරු වියේදී ඉතාම ප්‍රභාස්වරය. පිරිසිදුය. එම කාලය අධ්‍යාපනය ලැබීමට ඉතා යෝග්‍ය වේ. පිරිසිදු දෙයකට යමක් එකතු කිරීම ඉතා පහසුය. අපිරිසිදු දෙයකට යමක් එක් කිරීම අපහසුය. සිත පිරිසිදු වූ විට ලබන අධ්‍යාපනය ධාරණය කරගැනීම හා ප්‍රායෝගිකව පුහුණු වීම හොඳින් කළ හැකිය.

"පභස්සරමිදං භික්ඛවේ චිත්තං තං ච බෝ ආගන්තුකේහි උපක්කිලේසේහි උපක්කිලිට්ඨං."[18]

පුද්ගල චිත්ත සන්තානය පිරිසිදු හෝ අපිරිසිදු වන්නේ බාහිරින් පැමිණෙන කෙලෙස් නිසාය. ඒවා මනාලෙස අවබෝධ කරගැනීම හා ඒවා විෂයෙහි සංවර වීම අධ්‍යාපනික අරමුණු ඉටුකර ගැනීමට උපකාරී වේ. ඒවා ප්‍රහාණය කරන ආකාර හතක් පිළිබඳ මජ්ඣිම නිකායේ සබ්බාසව සූත්‍රයේ දක්වේ.

තමා කරන ලද හොඳ හෝ නරක තමාට යහපත හා අයහපත පිණිස පවතී. එයට එදිනෙදා කරන කටයුතු අදාළය. කර්ම විපාක ලෙස සසර කරන ලද හොඳ හෝ නරක ද බලපායි. ඒ නිසා බුදුසමයට අනුව අධ්‍යාපනය යනු හුදකලාව සිදුවන්නක් නොව සසර සියලු ශක්‍යතාවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිතිය යුතුය.[19]

අධ්‍යාපනයෙන් පහත සඳහන් යහපත් ධර්ම ප්‍රගුණ වීම හා අධ්‍යාපනය ලබන්නා තුළ එම ලක්ෂණ තිබීමත් අවශ්‍ය වේ.

"ඉධාවුසෝ භික්ඛු, සද්ධෝ හෝති, හිරිමා හෝති, ඔත්තප්පී හෝති, බහුස්සුතෝ හෝති, ආරද්ධවිරියෝ හෝති, උපට්ඨිතසති හෝති, පඤ්ඤවා හොති"[20]

සද්ධර්ම සතෙක, ඇවැත්නි, මෙහි මහණ තෙමේ සැදැහැ ඇත්තේ වෙයි. පවට ලැජ්ජා වෙයි. පවට බිය ඇත්තේ වෙයි. බොහෝ ඇසූ පිරූ තැන් ඇත්තේ වෙයි. සම්පූර්ණ කරන ලද වීර්යය ඇත්තේ වෙයි. එළඹ සිටි සිහිය ඇත්තේ වෙයි. ඉහත කරුණු හත අනුව ඉගෙන ගන්නා විසින් ඉගෙනගන්නා දේ පිළිබඳ අවබෝධයෙන් එය පිළිගැනීම සිදුවිය යුතුය. ඔහු වැරදි දේ හෝ අසම්මත දේ කිරීමට ඉදිරිපත් නොවේ. ලැජ්ජාව සහ බිය පුද්ගලයා යහපතෙහි යොදවන ලෝක පාලක ධර්මයන්ය. ලෝකය යනු පුද්ගලයාය. ලෝකය පාලනය වන්නේ ඒ මතය. එම ලක්ෂණය පුද්ගල සංවර්ධනය මෙන්ම සමාජ සංවර්ධන සඳහා ඉවහල් වේ. ඇසූ පිරූ තැන් ඇති බව යනු ස්මරණ ශක්තියයි. එනම් මතකයයි. අධ්‍යාපනයේදී මතකය ඉතා වැදගත් වේ. අධ්‍යාපනය ලබන තැනැත්තාට මනා වීර්යය හෙවත්

උත්සාහය තිබිය යුතුය. උත්සාහයෙන් තොරව කුසීතව අධ්‍යාපනය සාර්ථක කළ නොහැක. එළඹ සිටි සිහිය තිබිය යුතුය. ඉහත කරුණු හතම මනා අධ්‍යාපනයක් සඳහා උපස්ථම්භක වන කරුණු ලෙස දක්විය හැකිය. අධ්‍යාපනය සඳහා බොහෝ උපකාර වන කරුණු තුනකි.

"කතමෙ‍ා තයෝ ධම්මා බහුපකාරා? සප්පුරිසසංසේවෝ, සද්ධම්ම සවනං, ධම්මානුධම්මප්පටිපත්ති"[21]

සත්පුරුෂ ඇසුර, සද්ධර්ම ශ්‍රවණය හා ධම්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තිය අධ්‍යාපනයේදී වැදගත්වේ. අධ්‍යාපනයේදී යහපත් පුද්ගලයින් ඇසුර පළමුව ඇත. වර්තමානයේ අධ්‍යාපනික කාර්යයේදී ද එය වැදගත් වන අතර අසත්පුරුෂයින් ඇසුර නිසා අධ්‍යාපනය සම්පූර්ණයෙන්ම අසාර්ථක වන ආකාරය වත්මන් සමාජය දෙස බැලීමෙන් පැහැදිලි වේ. දෙවැන්න ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය සඳහා සම්බන්ධ වීමයි. එනම් පන්තිකාමර ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියේ සක්‍රීය පුද්ගලයකු බවට පත්වීමයි. තෙවැන්න ප්‍රතිපත්තියයි. එනම් උගත් දේ ප්‍රායෝගිකව පුහුණුවීමයි. ප්‍රායෝගිකත්වයෙන් තොර අධ්‍යාපයක් බුදුසමය අගය නොකරයි. වර්තමානයේ ද ප්‍රායෝගිකත්වයෙන් තොර දැනුම පමණක් අධ්‍යාපනයෙන් ලැබීම නිසා රැකියා අවස්ථා නොමැති උපාධිධාරීන් පවා දකිය හැක්කේ මේ නිසාය. බුදුසමයට අනුව ප්‍රායෝගිකත්වය අධ්‍යාපනයේ අනිවාර්යය අංගයකි. ප්‍රායෝගික නොවී බුදුසමයේ අවසානික පරමාර්ථ ද ඉටුකරගත නොහැකිය.

බුදුසමයට අනුව නිර්මාණය වන අධ්‍යාපිතයා කවරෙකුද? යන්න පහත සඳහන් දේශනාවෙන් හඳුනාගත හැකිය.

"අන්‍ය වූ පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක, ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුඟුලෙක් තමහට මිස පරහට වැඩ පිණිස පිළිපන්නේ නොවෙයි. ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුඟුලෙක් පරහට මිස තමහට වැඩපිණිස පිළිපන්නේ නොවෙයි. ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා පුඟුලෙක් තම්හට ද පරහට ද වැඩ පිණිස පිළිපන්නේ නොවෙයි. ඇවැත්නි, මෙහි එක්තරා

පුඟුලෙක් තමහට ද පරහට ද වැඩපිණිස පිළිපන්නේ වෙයි."[22]

අධ්‍යාපනයෙන් නිර්මාණය විය යුත්තේ ආත්මාර්ථකාමී හැඟීමෙන් හෝ සම්පූර්ණ පරාර්ථකාමී හැඟීමෙන් යුතු පුද්ගලයන් නොවේ. කිසිවෙකුටත් ප්‍රයෝජනයක් නැති පුද්ගලයකු ද නොවේ. බුදුසමය අගය කරන අධ්‍යාපිතයා තමාට හා අනුන්ට යහපත පිණිස කටයුතු කරන්නෙකු විය යුතුය. සමාජය අපේක්ෂා කරන්නේ එවැන්නෙකි. සමාජ සුභසිද්ධිය පිණිස හේතු වන්නේද එවැනි චරිතයන්ය. අධ්‍යාපනය එවැනි පෞරුෂයන් සකස් කිරීමට සමත් විය යුතුය.

අධ්‍යාපනය ලැබීමේදී පුද්ගලයන් කොටස් හතරකට බෙදිය හැකිය.

"චත්තාරෝ පුග්ගලෝ, තමෝතම පරායනෝ, තමෝ ජෝති පරායනෝ, ජෝති තම පරායනෝ, ජෝති ජෝති පරායනො"[23]

මෙහි පුද්ගලයන් සිව් දෙනා වන්නේ අඳුරින් අඳුරට යන පුද්ගලයා, අඳුරෙන් එළියට යන පුද්ගලයා, එළියෙන් අඳුරට යන පුද්ගලයා, එළියෙන් එළියට යන පුද්ගලයා යනුවෙනි. අධ්‍යාපනයේදී සිදුවිය යුත්තේ ලෝහ කැබැල්ලක මල ටික ටික ක්‍රමානුකූලව ඉවත් කරන්නාක් මෙන් සිත පිරිසිදු කිරීමකි. එ අනුව පුද්ගල චරිත සංවර්ධනයේදී එළියෙන් එළියට ගමන් කරන ප්‍රභාෂ්වර පරපුරක් තැනීම අධ්‍යාපනයේ ප්‍රමුඛ කාර්යය විය යුතුය. ඒ සඳහා බෞද්ධ සදුපදේශයන් මහත් පිටුවහලක් වේ.

ශ්‍රී ලංකා භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලය
22 FEB 2016
පුස්තකාලය

ආන්තික සටහන්

1. මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා - මනෝ සෙට්ඨා මනෝමයා
2. සුද්ධි අසුද්ධි පච්චත්තං නාඤ්ඤමඤ්ඤං විසෝධයේ.
3. මහාචාර්ය පී.ඩී. ප්‍රේමසිරි, "පෞරුෂත්ව හා චරිත සංවර්ධනය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම්", ලෝවන, සංස්. පොල්පිටියේ ගුණරංසි හිමි ඇතුළු පිරිස. අනුරාධපුරඃ බුද්ධශ්‍රාවක භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලය, 1999, පිටුව 225.
4. සංයුක්ත නිකාය 5, (ධම්මචක්කප්පවත්වන සූත්‍රය) බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 270.
5. දීඝ නිකාය 3, (අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය) බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 136
6. වධකෝ දේවදත්තම්හි - චෝරේ අංගුලිමාලකේ
   ධනපාලේ රාහුලේචෙව - සබ්බත්ථ සම මානසෝ
7. http://www.scientificamerican.com/
8. දීඝ නිකාය 3, (සංගීති සූත්‍රය), බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 427
9. බෞද්ධ ධර්ම සංග්‍රහය, සම්. මාපලගම සිරි සෝමිස්සර හිමි, මරදන, සමයවර්ධන පොත්හල, 2004, පිටුව 236.
10. දීඝ නිකාය 3, (සංගීති සූත්‍රය), බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 398.
11. දීඝ නිකාය 3, (සිගාලක සූත්‍රය) බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 290.
12. අංගුත්තර නිකාය 2, (ද්‍රෝණ සූත්‍රය), දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005. පිටුව 78
13. දීඝ නිකාය 3, (සංගීති සූත්‍රය), බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 369.
14. ධම්මපදය, (යමක වග්ගය) 19 ගාථාව, සංස්. මුවගම ඤාණසීහ හිමි, කොළඹ, ගුණසේන, 2003, පිටුව 12.
15. දයා රෝහණ අතුකෝරාල, සදාචාර සමාජයක් සඳහා චරිතායන අධ්‍යාපනය, බොරැල්ල, ශික්ෂා මන්දිර ප්‍රකාශකයෝ, 2001, පිටුව 18.
16. මජ්ඣිම නිකාය 1 (අලගද්දූපම සූත්‍රය), බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 324

17. ධම්මපදය, චිත්ත වග්ගය 11 ගාථාව, සංස්. මුවගම ඤාණසීහ හිමි, කොළඹ, ගුණසේන, 2003, පිටුව 24.
18. අංගුත්තර නිකාය 1, (පබස්සර වග්ගය) බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 20
19. ධම්මපදය, අත්තවග්ගය 9 ගාථාව, සංස්. මුවගම ඤාණසීහ හිමි, කොළඹ, ගුණසේන, 2003, පිටුව 92
20. දීඝ නිකාය 3, (සංගීති සූත්‍රය), බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 428.
21. දීඝ නිකාය 3, (දසුත්තර සූත්‍රය), බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 474.
22. දීඝ නිකාය 3, (සංගීති සූත්‍රය), බු.ජ.මු, දෙහිවල, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, 2005, පිටුව 393.
23. එම, පිටුව 394.
24. ධම්මපදය, මල වග්ගය, 05 ගාථාව, සංස්. මුවගම ඤාණසීහ හිමි, කොළඹ, ගුණසේන, 2003, පිටුව 132